

POSTANOWIENIE

24 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 24 marca 2026 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku S.K.

z udziałem E.K.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej E.K.

od postanowienia Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie

z 12 czerwca 2024 r., IV Ca 2541/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia uczestniczce do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Uczestniczka, E.K., wywiodła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z 12 czerwca 2024 r., wydanego w sprawie z wniosku S.K. o podział majątku wspólnego.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżąca przedstawiła istotne zagadnienie prawne dotyczące ciężaru dowodowego

spoczywającego na osobie, która domaga się ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno przede wszystkim być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08). Konieczne jest przytoczenie argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Skarżący powinien nie tylko wskazać przepis prawa (materialnego lub procesowego), którego dotyczy zagadnienie, ale także przedstawić pogłębioną argumentację prawną w celu wykazania, że zagadnienie jest istotne, a jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia w jego sprawie (zob. m.in. postanowienia SN: z 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07, i z 9 lutego 2011 r., III SK 41/10).

Zgodnie z art. 43 § 2 k.r.o. z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać, aby ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z nich przyczynił się do powstania tego majątku. Warto podkreślić, że wykazanie ważnych powodów, co jest oceniane przez wzgląd na zasady współżycia społecznego, stanowi konieczną przesłankę dopuszczalności ustalenia nierównych udziałów. Powyższe jest możliwe w sytuacji, gdy zostanie

ustalone, że otrzymanie przez jednego z małżonków korzyści z tej części majątku wspólnego, do której powstania on się nie przyczynił, pozostawałoby w sprzeczności z poczuciem słuszności, o czym zadecydować należy w świetle całokształtu okoliczności konkretnej sprawy.

Autorka skargi kasacyjnej nie przedstawiła wątpliwości w orzecznictwie, z których wynikałaby potrzeba dokonania wyjaśnień przez Sąd Najwyższy. Ustalenie znaczenia klauzuli generalnej „ważne powody” należy odnieść do całokształtu postępowania małżonków w czasie trwania wspólności majątkowej. W tym zakresie konieczne jest ustalenie, w jaki sposób wykonywane były ciążące na uczestnikach obowiązki rodzinne, jak również, czy dochodziło do rażącego i uporczywego nierealizowania obowiązków (zob. postanowienie SN z 13 grudnia 2018 r., V CSK 565/17). W niniejszej sprawie Sądy *meriti* prawidłowo uznały, że skarżąca nie wykazała zaistnienia ważnych powodów, które mogłyby uzasadniać ustalenie nierównych udziałów stron w ich majątku wspólnych.

Problematyka przesłanek ustalenia przez sąd nierównych udziałów w majątku wspólnym małżonków nie ma waloru nowości i jest przedmiotem licznych orzeczeń Sądu Najwyższego oraz wypowiedzi piśmiennictwa (zob. postanowienia SN z 24 kwietnia 2013 r., IV CSK 553/12, OSNC-ZD 2014, Nr B, poz. 24 i z 6 kwietnia 2005 r., III CK 469/04). Ważne powody w rozumieniu przytoczonego wyżej przepisu to okoliczności, które, oceniane z punktu widzenia zasad współżycia społecznego, sprzeciwiają się przyznaniu jednemu z małżonków korzyści z tej części majątku wspólnego, do której powstania się nie przyczynił. Ocena ważnych powodów uwzględnia nie tylko aspekt majątkowy, ale również etyczny, co wyraża się w postulatcie dokonywania ich analizy przy uwzględnieniu zasad współżycia społecznego (zob. postanowienia SN z 22 września 1997 r., II CKN 306/97 oraz z 21 listopada 2002 r., III CKN 1018/00). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już także, że nie chodzi tu o winę w rozkładzie pożycia, ale o winę odnoszoną do nieprzyczyniania się do powstania majątku wspólnego lub przyczyniania się w mniejszym stopniu, niż to wynika z możliwości małżonka (zob. postanowienia SN z 8 lutego 2018 r., II CNP 11/17 i z 7 czerwca 2000 r., III CKN 455/00). Ważnym powodem jest w szczególności naganne postępowanie małżonka, przeciwko któremu jest skierowane żądanie ustalenia nierównych

udziałów, polegające na tym, że w sposób rażący lub uporczywy nie przyczyniał się on do powstania majątku wspólnego lub trwonił wspólne środki na zaspokajanie własnych potrzeb, w tym alkohol, uszczuplając w ten sposób zasoby ze szkoda dla interesów rodziny (zob. postanowienia SN z 26 listopada 1973 r., III CRN 227/73, OSNCP 1974, poz. 189 oraz z 2 października 1997 r., II CKN 348/97).

Sam nierówny stopień przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego nie może być uznany za ważny powód w ustaleniu nierównych udziałów w majątku wspólnym.

Ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, o którym stanowi art. 43 § 2 k.r.o., jest dopuszczalne w razie łącznego wystąpienia dwóch przesłanek: przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego w różnym stopniu oraz istnienia ważnych powodów, które uzasadniają ustalenie nierównych udziałów. Przez przyczynienie się do powstania majątku wspólnego rozumie się całokształt starań każdego z małżonków o założoną przez nich rodzinę i zaspokajanie jej potrzeb, czyli nie tylko wysokość zarobków czy innych dochodów osiąganych przez każdego z nich, lecz także, jaki użytek czynią oni z tych dochodów, czy gospodarują nimi należycie i nie trwonią ich. O stopniu przyczyniania się każdego z małżonków świadczą nie tylko osiągnięcia czysto ekonomiczne. Przez ważne powody rozumie się takie okoliczności, które oceniane z punktu widzenia zasad współżycia społecznego sprzeciwiają się przyznaniu jednemu z małżonków korzyści z tej części majątku wspólnego, do powstania której ten małżonek się nie przyczynił. Przy ocenie istnienia ważnych powodów należy zatem mieć na względzie całokształt postępowania małżonków w czasie trwania wspólności majątkowej w zakresie wykonywania ciążących na nich obowiązków względem rodziny, którą przez swój związek założyli. „Ważne powody” nie stanowią podstawy ustalenia nierównych udziałów, jeżeli stopień przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego jest równy, jednocześnie - nawet różny stopień przyczynienia się małżonków do powstania tego majątku nie stanowi podstawy ustalenia nierównych udziałów, jeżeli nie przemawiają za tym "ważne powody".

Przez przyczynienie się do powstania majątku wspólnego rozumie się całokształt starań każdego z małżonków o założoną przez nich rodzinę i zaspokojenie jej potrzeb, a więc nie tylko wysokość zarobków czy innych dochodów osiąganych przez każde z nich, lecz także i to, jaki użytek czynią oni z tych dochodów, czy gospodarują nimi racjonalnie i nie trwonią ich lekkomyślnie. Ważnymi powodami w rozumieniu art. 43 § 2 k.r.o. są natomiast względy natury etycznej, które wskazują, że w konkretnych okolicznościach równość udziałów pozostawałaby w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego (zob. postanowienie SN z 18 października 2023 r., II CSKP 1596/22).

Podstawami skargi kasacyjnej nie mogą być objęte zarzuty błędnych ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), więc nie można z odwołaniem się do nich kreować zagadnienia prawnego opartego na założeniu, że w rzeczywistości miał miejsce stan faktyczny inny, niż ustalony przez sądy obu instancji, czyli inny, niż stanowiący podstawę rozstrzygnięcia.

Nie jest rzeczą Sądu Najwyższego ustalanie stanu faktycznego i dopuszczanie w sprawie nowych dowodów. Skarżąca błędnie traktuje skargę kasacyjną jako trzecią instancję odwoławczą. Znamienne, że sądy obu instancji wyczerpująco i wnikliwie odniosły się do ciężaru dowodu wykazania nierównych udziałów w majątku. Sądy *meriti* trafnie wskazały, że wspólność ustawowa małżeńska trwała 30 lat, w trakcie których obie strony zarabkowały cały czas. Spór ogniskował się na celu wydatkowania środków.

Nie ma racji skarżąca, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. Nie spełniła ciężącego na niej obowiązku wykazania, że jej stopień przyczynienia się do powiększenia majątku był większy. Incydentalne zdarzenia nie mogły determinować rozstrzygnięcia o ustaleniu nierównych udziałów w majątku wspólnym.

Sąd Najwyższy uznał, że nie ma innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności w postaci nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tej przyczyny Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego

rozstrzygnął zaś na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Adam Doliwa

(P.H.)

[SOP]